

שירות בתי הסוהר

תיק ביד"מ 4/12

בבית הדין למשמעת

הנאשם : ג/ 9300-5 רס"ב

גזר דין

אב"ד, גנ"מ עו"ד טל שורץ:

הקדמה

גזר דין זה, עניינו אינו רק קביעת אמצעי המשמעת הראויים במקרה הספציפי שבפנינו; יש בו גם כדי להפנות זרקור לתופעות מערכתיות, שראוי לתת לגביהן את הדעת. בעניין זה אפרט לאחר דיון בעניינו של הנאשם.

ההרשעה

1. הנאשם, ששימש במועד הרלבנטי בתפקיד איש אחזקה ואחראי בדק בית בביס"ר גבעון, הורשע בשלוש עבירות משמעת: ניצול מעמד של סוהר שלא לצורך מילוי תפקידו; התנהגות שאינה הולמת סוהר, ואי מילוי הוראה בגין הפרת פקודת הנציבות 02.11.00 האוסרת התרועעות עם אסיר.
2. הנאשם הורשע בהסתמך על הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בעובדות הבאות:
בתאריך 28.6.11 הגיע הנאשם לחדרו של אסיר עבודה בבית הסוהר, שהיה תחת השגחתו ומרתו של הנאשם (להלן: "האסיר") וביקש ממנו שמן זית. האסיר מזג עבורו שמן זית לכוס חד פעמית. הנאשם נטל את הכוס ויצא ביחד עם האסיר למחסן בביס"ר, שם החל האסיר בעבודתו, כשהנאשם משגיח עליו.
כאשר הנאשם והאסיר שהו לבדם במחסן, סגר הנאשם את דלת המחסן, כך שלא ניתן היה לפתוח אותה מבחוץ, התיישב על כסא, הניח את כוס השמן על השולחן,

הרים את אחד ממכנסיו כך שחשף את רגלו וביקש שהאסיר יבצע עיסוי ברגלו באמצעות השמן. האסיר סירב לבקשה ואמר לו שיפנה לרופאה בשב"ס. הנאשם ענה לאסיר "כוס אוחתו כל השב"ס", שפך את השמן על רגלו, ושוב אמר לאסיר שיבצע עיסוי ברגלו החשופה. האסיר ביצע בידי עיסוי ברגלו של הנאשם באמצעות השמן, במשך כשתי דקות. בסיום העיסוי, הורה הנאשם לאסיר שלא לספר לאיש אודות העיסוי.

במועד אחר, בין החודשים אפריל ליוני 2011, פנה הנאשם לאותו אסיר וביקש ממנו כי "יארגן" עבורו שני צמיגים לרכב מטייבה, מקום בו מתגורר האסיר וכן שאל אותו אם הוא מכיר מישהו בטייבה, שיכול לעשות לו טסט לרכב בהנחה.

עדויות האופי והראיות מטעם הנאשם

3. ששה עדים התייצבו בפנינו מטעמו של הנאשם:

א. עה/1 - גונדר אלי גביון, ראש אגף המטה -

מכיר את הנאשם אישית ומקצועית. העיד כי בעת שכיהן בתפקיד מפקד גוש מרכז, שימש הנאשם בתפקיד איש בדק בית בבית סוהר נווה תרצה וביצע עבודתו מעל ומעבר לשביעות רצונו ולשביעות רצון בית הסוהר. היה חרוץ, בא בזמן ועושה את כל מה שהוטל עליו. אמר כי יכול לומר עליו רק דברים טובים הן כאיש מקצוע והן מבחינת אופיו. כשתיאר בפניו התובע את נסיבות הרשעת הנאשם, אמר העד כי כקצין בכיר בשב"ס שהיה מפקדם של אלפים, ברור שזה לא הסטנדרט וזה לא המצופה מסוהרים, וכי זו עבירה חמורה. לשאלת הסגור "תסכים איתי בעניין הזה שכל מקרה הוא לגופו?" השיב העד בחיוב.

ב. עה/2 - גונדר משנה גואל אבידר, מפקד בית סוהר גבעון-

בארבע השנים האחרונות משמש מפקדו של הנאשם, ולפני כן הכיר אותו בתפקידים אחרים. את התייחסותו לאירועים בגינם הורשע הנאשם חילק העד לשניים - תמימותו של הנאשם ותחכומו של האסיר. באשר לנאשם - לדברי מפקד בית הסוהר, "יש בו הרבה נשמה טובה מבחינת עשייה" ומדובר במקרה של תמימות גרידא, חוסר תשומת לב, חוסר מתשבה

עמוקה, וקלות דעת של אדם שלא חושב על תוצאות אפשריות למעשים מסוימים ורואה את הדברים ברמה מאד פשטנית". עוד הוסיף העד כי הנאשם לא יודע להציב גבולות מול אסירים.

באשר לאסיר-מפקד בית הסוהר נתן משקל רב לחלקו של האסיר בהתרחשויות בגינן הורשע הנאשם. לדבריו האסיר מאד מתוחכם, בעל ידע בפלילים, והעד אף חתם על דוחות מודיעין המתייחסים לתחכום של אותו אסיר.

לדבריו, לאחר האירוע הודיע לאסיר: " מרגע זה אתה עובר בית סוהר, אני לא משאיר אותך אצלי בתוך היחידה" ושאל אותו איך ייתכן שאדם עם מבנה גוף בריא ויצוק כשלו לא אמר "לא" לנאשם. לדבריו, "ברגע שהיה האסיר אומר לנאשם 'אדוני, חצית את הגבולות נגמרי', זה לא היה מתגלגל, אני אומר שהייתה פה מתוחכמות מצד האסיר".

לתהיית בית הדין והתביעה השיב מפקד בית הסוהר: " בהחלט, אני רואה את המקרה הזה גם תלוי אסיר, הוא לא מטר ועשרים שלא יכול היה להגיז לסוהר באופן נחרץ 'לא עושה לך, נגמר הסיפור'".

לדבריו, לאחר המקרה החליט שהיות ולנאשם אין גבולות מול אסירים, הוא ימשיך לעבוד כאיש בדק בית בבית הסוהר, אך לבדו, ללא אסירים.

ג. ע/4 - 3 - סגן גונדר שלמה מזושן, רע"ן תחבורה -

מכיר את הנאשם הן באופן אישי והן מתקופה בה שימש כקצין משק במחוז מרכז כשהנאשם שימש בתפקיד איש בדק בית בבית סוהר נווה תרצה. העיד כי הנאשם הינו אדם חיובי וחביב. לדבריו, הנאשם השקיע בעבודתו מעל ומעבר, גם בשעות לא שגרתיות, לא היה מהסס לבצע את תפקידו גם כשהיה מדובר במטלות לא נעימות, בחור רציני מאוד, סומכים עליו בעיניים עצומות, יש לו את הגישה לכל המקומות בבית הסוהר, והעד, כמפקדו המקצועי, היה מאד מרוצה מתפקודו.

ד. ע/4 - 4 - גונדר משנה לאה קליינר, הממונה על עבודות שירות-

מכירה את הנאשם מתפקידיה הקודמים כקצינת אסירים, סגנית, ומפקדת בית סוהר נווה תרצה, במשך כשמונה עד עשר שנים.

העדה הגדירה את הנאשם כבעל "אישיות מיוחדת". לדבריה, נהג לעבוד לבד, כל כולו בתוך העבודה ומסור למשימות ודי נמנע מיחסי חברות עם כלל היחידה. גם עדה זו הגדירה את התנהלותו של הנאשם כ"תמימה". לדבריה, "לא הייתי נניח משבצת אותו אולי בתור איזה סוהר שהוא יחיד באיזה אגף ביטחוני או

הפרדה, אין לו כל כך את החיישנות שיש לכל סוהר ממוצע ... הוא איזה זן של פעם".

באשר לנסיבות בגינן הורשע הנאשם אמרה העדה כי אם היה מישהו לידו, נותן לו הדרכה וגבולות הוא לא היה נכנס למה שהוא נכנס, מאחר ו"הוא לא רגיל, אין לו את החיישנות או אפשר להגיד אולי אפילו גם שכל ישר של סוהר רגיל ... כנראה איזה סוג של תמימות, נפל למלכודת בלי לחשוב".

לגביית בית הדין כיצד מועסק סוהר שכזה בבית סוהר, השיבה העדה, כי לעומת חסרון זה היה לנאשם יתרון מאוד גדול, בהיותו מסור לעבודתו, "הכלים לא נפלו בשעה 5 אחר הצהריים, אם היה צורך לבוא ולתקן ביום שישי, הוא היה מאוד מסור ומאוד התרכז רק במשימה שלו" והוסיפה כי בבית סוהר "בדרך כלל יש איזשהו סוג של פיקוח על הדברים".

ה. עה/5 - רב כלאי נוה הזן, קצין משק ביס"ר גבעון-
מכיר את הנאשם כ- 15 שנה, מהימים בהם שירתו שניהם בביס"ר נווה- תרצה. תאר את הנאשם כמאוד רציני, חיובי, משקיע מזמנו, מאוד אכפתי כלפי העבודה, דואג לתקן כל דבר שניתן לתקן על מנת למנוע בזבוז. העד הוסיף, כי הנאשם הינו אדם "מאוד תמים ונאיבי, מאוד מאמין בבני אדם שנמצאים איתו ועובדים איתו".

ו. עה/6 - רב כלאי יהודית ועקנין, סגן קמבי"צ מחוז מרכז -
מכירה את הנאשם מזה 21 שנים, מהן 15 שנה בביס"ר נווה תרצה, וכיום רואה אותו במסגרת ביקורות בבדק בית המבוצעות על ידי מתוקף תפקידה. לדבריה, אינה מכירה את פרטי האירוע אך אם היו שואלים אותה על הנאשם, "הדבר הראשון שעולה לי זה שהוא מאוד מאוד תמים, מאוד תמים שאני לא מאמינה שיהיה איזה אירוע ושתהיה לו איזושהי כוונת זדון שם והתמימות שלעיתים קשה מאוד לתאר אותה, זה בא לידי ביטוי גם ביום יום, בשוטף, בעבודה, בכל ההתנהלות". לדבריה מעולם לא היתה תלונה על הנאשם אלא להיפך, תמיד פרגנו לו על העזרה שלו, על הרצון הטוב. העדה הוסיפה כי הנאשם הקפיד שאם במסגרת התפקיד היה צריך להיכנס לתאים, אף פעם הוא לא יהיה לבד ותמיד יהיה איתו איש סגל.

4. הוגשה תעודה מאת נשיא המדינה משנת 1977, המעידה כי הנאשם נבחר כחייל מצטיין באותה שנה.

5. הוגשו חוות דעת מתיקו האישי של הנאשם, החל משנת 1990, מהן עולה הערכתו הגבוהה ע"י מפקדיו.

חוות הדעת העדכנית ביותר שהוגשה מטעמו הינה משנת 2006, בה הוערכה רמת תפקודו כגבוהה, אך התייחסות הגורם המעיר היתה כי חוות הדעת מקלה עם המועהך, וכי זמנו אינו מנוצל לעבודה, הוא מתקשה לקבל מרות של קצין המשק ולא עומד במטלות המוטלות עליו.
לא הוגשו חוות דעת שניתנו אודות הנאשם לאחר שנת 2006.

טיעוני התביעה:

6. לדברי התובע, מעשיו של הנאשם מהווים הפרה בוטה של האמון שניתן בו ע"י הארגון, ע"י מפקדיו וע"י הציבור. הנאשם דרס ברגל גסה את הוראות הפקודה האוסרת התרועעות כלשהי עם אסיר ואף הרחיק מעבר לכך בעצם בקשתו מאסיר לבצע עיסוי ברגלו. הנאשם ניצל מעמדו כאחראי בדק בית מול אסיר עבודה ובמעשיו והתנהגותו יש כדי לפגוע קשות בתדמית שב"ס בעיני הציבור בכלל, ובעיני האסירים ומשפחותיהם בפרט.
מעשי הנאשם מהווים גם הפרה בוטה של האמון שניתן בו ע"י מפקדיו וע"י הציבור.
7. בהתייחס לעדי האופי שייחסו תמימות למעשי הנאשם, אמר התובע כי אין פה עניין של תמימות, יש פה עניין של חציית גבולות.
8. בהתייחס לדברי מפקד בית הסוהר אודות אופיו ואישיותו של האסיר, אמר התובע כי לשם כך קיים האיסור ונועדה הפקודה, המנסה להציב גדר ביטחון בפני הסוהר לבל יפול לאותם תככים או מזימות שהאסירים רוקמים. אנתנו לוקחים כל אסיר כפוטנציאל סיכוני כלפי הסוהר לכן יש צורך להיזהר ולפעול לפי הפקודה.
כמו כן, אין לייחס כל משקל לעניין מבנה גופו של האסיר לעומת זה של הסוהר, באשר הסוהר אחראי מכוח החוק על אותו אסיר הנתון תחת מרותו ותחת השגחתו, והנאשם ניצל זאת.
9. התביעה רואה את תפקידו של בית הדין להעביר את המסר לפיו שב"ס לא יתייחס בסלחנות להפרת כללי המותר והאסור בסוגיית איסור התרועעות עם אסירים ולהרתיע סוהרים מהתנהגות דומה.
10. התביעה מתחשבת בכך שמדובר בסוהר ותיק וחיובי, כנובע מדברי העדים ומחוות הדעת.
11. בשקלול כל הנסיבות שהובאו בפני בית הדין סבורה התביעה כי העונשים הראויים במקרה זה הם: נזיפה חמורה, מחבוש על תנאי ו-12 ימי קנס.

טיעוני ההגנה:

12. ב"כ הנאשם העיד על עצמו כי כשקיבל לידי את התיק וקרא לראשונה את כתב האישום, אמר לעצמו: "אלוהים ישמור, מה זה המקרה ההזוי הזה, אני אומר את זה גם כאזרת, כאדם במדינה הזאת, כמשפטן וגם כעו"ד ואז אתה פתאום פוגש את הנאשם עצמו ואני מחבר את זה עם כל מה שנאמר פה כרגע ע"י עדי האופי על התמימות שלו, אתה מחבר את זה עם גם מה שנאמר ע"י מפקד בית סוהר גבעון לגבי האופי המניפולטיבי של האסיר... אתה מתחיל פחות או יותר לאזן את הדברים ואולי להבין מאיפה הדברים הגיעו".
13. ב"כ הנאשם מבקש, מבלי להקל ראש בחומרת המעשים, כי ייעשה איזון של מכלול הנסיבות, ובהן 28 שנות שירותו הטוב של הנאשם בשב"ס. הסנגור כינה את האירוע בגינו הורשע הנאשם כ"תאונה דרכים" שאירעה על סף צאתו לגמלאות. לדבריו, בעצם זה ששב"ס לא "טייח" את המקרה, נפתחה חקירה פלילית, ומשהחליטה הפרקליטות להעבירו למסלול המשמעותי לא הסתפקה התביעה בדרך יחיד או בהערות אלא העמידה אותו בפני בית הדין למשמעת, יש כדי לשדר מסר חמור ומרתיע.
14. הסנגור חזר על הטענה, שנשמעה מפיהם של חלק מעדי האופי, אודות היות הנאשם אדם תמים, הממוקד בעבודה, מרוכז ומסוגר בתוך עצמו, מופנם מאוד. לדבריו, אילו היה מדובר בסוהר צעיר יותר, היה המסר צריך להיות חמור יותר, אך מדובר באדם האמור לצאת לגמלאות בעוד פחות משנה, שאינו "מסוכן" מבחינת חציית גבולות ושיש עליו כיום יותר פיקוח מאשר היה עליו בעבר.
15. עוד ביקש הסנגור כי נתחשב בכך שהנאשם שילם מחיר כבד בעצם החקירה, העמדתו לדין והבושה וההשפלה הכרוכה בכך שהיה עליו להזמין את העדים שהופיעו בפניו.
16. ב"כ כוח הנאשם ביקש כי יתאפשר למרשו לפרוש בכבוד. בהתחשב בשירותו הטוב של הנאשם, בכך שמדובר ב"ישורת האחרונה" של השירות, בהודיית הנאשם במסגרת הסדר הטיעון, ובמיוחד בנסיבותיו האישיות המיוחדות של הנאשם, ביקש בא כוחו כי נסתפק בעונש של נזיפה או נזיפה חמורה.

דברי הנאשם

17. הנאשם, בן 56, סיפר כי הוא מתגורר בגפו ביחידה הצמודה לבית הוריו, הנעזרים בו כלכלית.
18. באשר לנסיבות האירוע אמר הנאשם: "האסיר הזה עבד איתי, כיבדתי אותו ונתתי לו את הכבוד, נתתי לו אפילו לאכול בחדר האוכל שזה דבר שלא נהוג, בגלל שהוא עבד קשה" והאסיר הוא ששכנע אותו לעשות מסאז' כדי להקל על כאבים ברגלו של הנאשם.
19. לדברי הנאשם, " לפני איזה חצי שנה איזה אסיר שהוא שכן של האסיר הזה, אמר לי 'משה יש לך דרישת שלום חמה חמה מרמי ג'באלי' והתחיל לצחוק וכשהוא אמר 'חמה חמה' הבנתי, סליחה על הביטוי, שהוא רוצה לדפוק אותי".
20. הנאשם הביע צער על כך שנאלץ להזמין את עדי האופי שהעידו בפנינו.
21. הנאשם העיד על עצמו, כי במהלך 21 שנות שירותו בביס"ר נווה תרצה, היו מצבים בהם שהה לבד עם בחורות והוא לא ניצל זאת לרעה. כמו כן סיפר על מקרה בו, לדבריו, "חמישה סוהרים הלכו הביתה ואני יכולתי ליפול בצייק ושרדתי כי ידעתי לשמוך על הגבולות."

דין:

22. בפקודת הנציבות 02.11.00, שבהפרתה הורשע הנאשם, נקבע כי סוהר חייב לסייג קשריו עם אסירים ולהגבילם למסגרת המוטלת עליו בתוקף תפקידו בשירות, כדי למנוע הפעלת לחצים ופיתויים עליו ולשם שמירה על טוהר המידות.
23. התרועעות עם אסיר כהגדרתה בפקודת הנציבות, מכילה קשת רחבה של התנהגויות, במדרג חומרה שונה. מעשיו של הנאשם מצויים בצדה החמור של הקשת. הוא חצה כל גבול ביחסיו עם אסיר שעבד תחת מרותו ורמס את אחד מעמודי התווך העיקריים עליהם בנוי שירות בתי הסוהר.
24. פעילותו התקינה של הארגון מתבססת על מידת האמון שהציבור רוחש לו. היעדר הקפדה ופיקוח על נתק מוחלט בין סוהר לאסיר, למעט לצורך מילוי תפקיד, טומן בחובר סכנה של השחתת המידות ויש בו כדי לכרסם באמון הציבור בשירות בתי הסוהר.
- ההוראות החלות על סוהרי שב"ס בעניין זה באות להגן על מראיתו ותדמיתו של השירות. הן אינן באות רק למנוע מעשי קבלת ומתן טובות הנאה אסורות, שהרי

למטרה זו קיים החוק הפלילי, אלא מגמת פניהן היא גם קביעת דפוסי התנהגות נאותים ומניעת חוסר אמון ולזות שפתיים, הפוגעים במירקם היחסים בין הציבור לבין הארגון והמשרתים בו.

25. במקרה שלפנינו הפגיעה אינה תיאורטית:

באשר לפגיעה באמון הציבור, די להפנות לדברי ב"כ הנאשם באשר לתגובתו הראשונית ותחושתו, כאזרח, למקרא פרטי כתב האישום, בטרם הכיר את הנאשם (סעיף 12 לעיל).

לעניין הפגיעה בתדמית הארגון והמשרתים בו, בעיני האסירים הנתונים במשמורת שב"ס, די להפנות לדברי הנאשם עצמו, כאמור בסעיף 19 לעיל.

26. חומרה יתרה יש בכך שהנאשם עשה שימוש באסיר וניצל אותו למטרותיו הפרטיות.

לעניין זה נאמר ע"י בית משפט העליון: "ניהול בית סוהר הוא תפקיד מורכב מאד. כשם שהוא דורש עוצמה רבה, כך הוא מחייב גם רגישות רבה... הסמכות של שירות בתי הסוהר אינה דומה, מבחינת המהות וההיקף, לסמכות מינהלית רגילה... בגלל התלות הגדולה של אסירים בסוהרים, ומחמת החשש מפני שימוש לרעה בכוח שבדי הסוהרים." (עני"א 7440/97, רע"ב 6172/97 - מדינת ישראל נ' אבי גולן).

27. טעם נוסף להחמרה בדין נעוץ בשכיחות העבירות דוגמת זו בגינה הורשע הנאשם.

רק לאחרונה הרשיע בית דין זה וגזר עונשם של לא פחות משבעה סוהרים בנסיבות של חריגה מגבולות הקשר המותר עם אסירים, ברמות שונות של חומרה. (ראה תיקים: 13/10; 3/11; 4/11; 11/11; 17/11; 7/12; 11/12).

ככל שהעבירה, כל עבירה, נפוצה יותר, כך פגיעתה קשה יותר. לכן דבר רגיל הוא שבית המשפט מחמיר את האמצעים בהם הוא נוקט כאשר עבירה מסויימת מתפשטת ופגיעתה גוברת. (ראה עש"מ 1928/00 - מדינת ישראל ברוכין בהתייחס לעבירה אחרת).

אמצעים חמורים יותר אמורים להעביר מסר מרתיע, לעצור את התפשטות העבירה ואף להפחית את שכיחותה ככל שניתן. שכיחות העבירה שנסובותיה קשר פסול עם אסירים, מצדיקה גישה מחמירה כלפי עבירה זאת.

28. יש לדחות על הסף כל טענת הגנה, שהושמעה גם מפיו של מפקד בית הסוהר, שיש

בה משום הטלת אחריות כלשהי למעשי הסוהר על האסיר עמו התקיים הקשר האסור.

הנאשם הינו סוהר ותיק וככזה, בא במגע יומיומי עם אוכלוסייה אנושית קשה ביותר. האסירים המוחזקים בבתי הסוהר אינם, ככלל, מנויים על ליו צדיקים (ראה-רע"ב 1159/11 אחמד אבו שריפה נ' מדינת ישראל), ולא מוטל עליהם כל איסור לפעול באופן מניפולטיבי או מתוחכם.

נסיון לראות באישיותו של האסיר משום נסיבה מקלה אינו במקומו ויש בו כדי לפגוע באושיות המשטר והמשמעת הארגוניים.

הסוהר הוא זה שעליו מוטלת החובה היומיומית להימנע מכל מצב בו טמונה סכנה פוטנציאלית. הוא ולא האסיר.

29. מדאיגה לא פחות הטענה החוזרת אודות "תמימותו", כביכול, של הנאשם. ככלל, קבלת טענה שכזו כנסיבה מקלה תהא הרסנית עבור הארגון. מעבר לכך, ומבלי להידרש לניתוח אישיותו של הנאשם, הרי שבמקרה זה נראה שהתמימות ממנו והלאה. הנאשם מודע היטב לכללים, כפי שעולה מעדותו - שלו-ראה סעיף 21 לעיל, ואלמלא כן, לא היה מורה לאסיר שלא לספר אודות העיסוי, כעולה מעובדות כתב האישום בהן הודה.

30. לזכות הנאשם עומדים שירותו הטוב והוותק שלו בשב"ס.

31. כן עומדת לזכותו הודאתו בכתב האישום, שחסכה מניהול הליכים בתיק.

32. לא נמצא כי הסדר הטיעון מתבסס על שיקולים פסולים, או שאמצעי המשמעת שעליהם הוסכם בו בלתי סבירים או סוטים במידה משמעותית מן האמצעים הראויים בנסיבות המקרה. אשר על כן, בהסתמך על ההלכה הנוהגת בעניין זה, ומבלי שגזר דין זה, הנכון לנסיבותיו, יהווה תקדים למקרים אחרים, עמדתו היא כי יש לכבד את הסדר הטיעון, תוך אימוץ הרף העליון שהתבקש ע"י התביעה, ולהטיל על הנאשם עונשי נזיפה חמורה, קנס בגובה של 12 ימי עבודה, וכן ענישה מותנית משמעותית אשר תרתיעו מלפעול באופן דומה לזה שבגינו הורשע.

33. בטרם סיום, סבורני כי נחטא לתפקידנו באם לא נסב תשומת לב למספר עניינים שעלו בשלב הטיעונים לעונש, ואשר הטרידו מנוחתנו:

א. שגי מפקדיו של הנאשם, בעבר ובהווה (ענה/2 ו-ענה/4), העידו במפורש על הנאשם כי אינו יודע להציב גבולות מול אסירים, הינו חסר חיישנות הנתוצה לסוהרים, פועל לעיתים מתוך קלות דעת בלי לחשוב על תוצאות מעשיו. לאור אופיו ואישיותו של הנאשם מחד, ומסירותו לתפקיד כפי שתוארה עיני העדים מאידך, ניתן היה להציבו בתפקידים שאין בהם כל מגע עם אסירים, או למצער, "להציף" את הבעיה ולנסות לפתור אותה. תחת זאת, נמצאנו למדים כי חרף מודעות מפקדיו לתכונותיו הנ"ל, הועסק הנאשם מאז ומעולם בבתי סוהר, בתפקידים הכרוכים במגע יומיומי עם אסירים.

זאת ועוד, גם לאחר המעשים החמורים בגינם הורשע, ועל אף האופן בו תוארו תכונותיו כסוהר, ממשיך הוא גם היום לעסוק בתפקידו (הגם שהוחלט שלא יעבוד עוד עם אסירים, ועל כך נעיר במאמר מוסגר כי קשה לדמיין מצב בו אחראי בדק בית בבית סוהר מנותק ממגע יומיומי עם אסירים). השארת הנאשם בתפקידו נראית, על פניה, בעייתית ממספר היבטים.

1) השיקולים העומדים בבסיס הצבה זו-

אפשרות אחת היא שמעשיו לא נתפסים בחומרה. אם כך הוא הדבר, הרי שבית הדין אינו שותף לתפיסה זו, בלשון המעטה. אפשרות אחרת היא שמקצועיותו של הנאשם בנושאי בדק בית גוברת על כל שיקול אחר, על יסוד שיקולים של טובת בית הסוהר. לגבי אפשרות כזו אצטט מדברים שנאמרו ע"י בית המשפט העליון: "הדעת נותנת כי הממונים על המערער ראו לנגד עיניהם רק תמונה צרה של עבודת היחידה עליה הם ממונים, ולא ראו את התמונה הכללית של שירות המדינה, אף לא שקלו את המשמעות וההשלכה של מקרה זה על מקרים עתידיים". (עש"מ 4411/99 מדינת ישראל נ' אלקלעי).

2) המסר בהצבה זו-

כעולה מעדות מפקד בית הסוהר, האסיר הוא זה שנזף והורחק מבית הסוהר ואילו הנאשם, אשר אין לשכות שהוא, ולא האסיר, הינו עבריין המשמעת, נותר בתפקידו וממשיך בעבודתו כרגיל, באותו מקום, וכלפי חוץ "עולם כמנהגו נוהג".

ראוי כי תישקל השאלה מהו המסר המועבר, הן לסוהרים, הן לאסירים והן לציבור הרחב, במצב דברים זה.

3) הכשלת הנאשם-

- גם טובת הנאשם עצמו מחייבת בחינה של הנושא - בהסתמך על הדברים שנאמרו בעדויות מטעמו, התרשמתי כי הנאשם מועד להפר את התנאי המוטל עליו בגזר דין זה. ראוי שהגורמים הממונים יודאו כי הנאשם יורחק מכל אפשרות כזו כדי להרחיקו מסכנת השמתו במחבוס, דווקא לקראת תום שירותו, בבחינת "בפני עיוור לא תיתן מכשול".
- ב. שורה ארוכה של עדי אופי בכירים ונכבדים, שדעתם שקולה ונחשבת, התייצבו לבקשת הנאשם ובפי כולם היו דברי שבת, לא רק ליכולותיו המקצועיות, אלא גם אל מידותיו האישיות.
- באופן תמוה, ארבעה מבין ששת העדים נקטו במונח "תמימות", על הטיותיו השונות, בתיאורם את הנאשם ואת מעשיו (עה/2, עה/4, עה/5, עה/6). ניתן היה לצפות כי העדים שבפניהם הוצגו עיקרי העובדות בגין הורשע הנאשם, ישמיעו אמירה נוקבת אודות המעשים, חרף דעתם האישית אודות הנאשם.
- אולם, חלק מהעדים נשמעו כמגוננים על הנאשם, מתרצים מעשיו באישיותו ה"תמימה" ומשליכים האחריות למעשיו על האסיר.
- גילויי סלחנות כלפי מעשי הנאשם שבפנינו, יש ועלול להעביר מסר מסוכן והרסני לארגון.
- ג. כאמור, אין זו הפעם הראשונה בה נשמעת בפני בית הדין התייחסות לאסיר כאל "שותף לעבירה" שבוצעה ע"י הסוהר, ואף אחראי עיקרי לה. התייחסות זו אין לה מקום, בוודאי לא מפיהם של מפקדים. אין לתת לגיטימציה לטענה מסוג "לא עכברא גנב, אלא חורא גנב" (מסכת גיטין, מ"ה).
- כפי שנאמר לעיל, על הסוהר ועליו בלבד, מוטלת החובה להימנע מכל מצב בו טמונה סכנה פוטנציאלית של הידרדרות במדרון חלקלק לעבר מלכודת שבסופה יהפוך לכלי שרת בידי האסיר.
- אין זה תפקידו של האסיר להציב גבולות בינו לבין הסוהר. אין זה מתפקידו להגיד "לא". אין הוא זה שצריך להיענש כאשר נחצה הגבול. האחריות תלה במלואה, ואך ורק, על הסוהר, ואסור שחוסנו, מוסריותו וטוהר מידותיו יימדדו ויהיו תלויים באפיון האסיר העומד מולו.

סג"ד מרגלית כהן : מסכימה

סג"ד רמי סלע : מצטרף לאמור בנזר הדין.

אשר על האמור אנו מטילים על הנאשם את העונשים הבאים

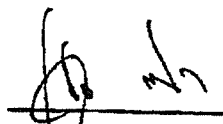
1. נזיפה חמורה.

2. קנס בגובה של 12 ימי עבודה. לבקשת ב"כ הנאשם ייגבה סכום הקנס ב- 12 תשלומים שווים.

3. 10 ימי מחבוש על תנאי. התנאי יופעל אם יעבור הנאשם בתוך 3 שנים מהיום אחת או יותר מהעבירות הבאות: ניצול מעמד של סוהר שלא לצורך מילוי תפקידו; התנהגות שאינה הולמת סוהר או אי מילוי הוראה, בנסיבות של קיום קשר עם אסיר שלא לצורך ביצוע תפקיד, ויורשע בגין כך.

לצדדים זכות ערעור תוך 45 ימים.

הוקרא בפומבי היום, 7.8.2012, בנוכחות הנאשם, בא כוחו והתובע.

 סג"ד רמי סלע
 שופט

 סג"ד מרגלית כהן
 שופטת

 גניימ טל שורץ, עו"ד
 אב"ד